

Парламент, який змінив країну: хроніка подій

18

Із військовою агресією Російської Федерації, з точки зору можливого втручання Росії оцінюються й розстріли на Майдані, які шокували Україну та весь світ. Адже особистості снайперів так і не встановлені. Втеча Януковича й наступні події, зокрема, переформатування парламентської більшості, Конституція 2004 року, новий уряд і, власне, повернення суб'єктності Верховній Раді, що, фактично, стала єдиним легітимним державним органом у ці непрості часи, радикально змінили і соціум, і політикум, і світ загалом.

У нашому короткому огляді — хронологія рішень, які приймалися народними депутатами (переважно — конституційною більшістю голосів), у відповідь на виклики, що постали перед Україною.

Олексій СИЦУК,
Микола БІЛОКОПИТОВ (фото)

21 лютого

— постанову «Про засудження застосування насильства, що призвело до загибелі людей»;

— Закон «Про відновлення дії окремих положень Конституції України»;

— Закон «Про недопущення переслідування та покарання осіб з приводу подій, які мали місце під час проведення мирних зібрань, та визнання такими, що втратили чинність, деяких законів України»;

— постанову «Про звільнення від виконання обов'язків Міністра внутрішніх справ України Захар-

ченка В. Ю.». У тексті документа йдеться, що Верховна Рада ухвалює таке рішення «за систематичне і грубе порушення Конституції та законів України, перевищення влади та посадових повноважень, що виявилось в незаконному відданні наказів про безпідставне застосування заходів фізичного впливу, спеціальних засобів та вогнепальної зброї»;

— Закон «Про встановлення державної допомоги постраждалим учасникам масових акцій громадського протесту та членам їх сімей». Документом визначе-

но розміри державної допомоги в зв'язку зі смертю члена сім'ї, що брав участь в акціях протесту, що розпочалися з 21 листопада 2013 року (мільйон гривень), а також у зв'язку з нанесенням тяжких (700 тисяч гривень), середніх (500 тисяч) та легких (200 тисяч гривень) тілесних ушкоджень учасникам масових акцій;

— Закон «Про внесення змін до Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо імплементації до національного законодавства положень статті 19 Конвенції ООН проти корупції».

22 лютого

— постанову «Про запобігання проявам сепаратизму та іншим посяганням на основі національної безпеки України»;

— відкликали Володимира Рибак з посади Голови Верховної Ради України та Ігоря Калетніка — з посади Першого заступника Голови Верховної Ради України згідно з поданими посадовцями заявами;

— 288 голосами обрали Головою парламенту члена фракції ВО «Батьківщина» Олександра Турчинова. Перед голосуванням позафракційний народний депутат Петро Порошенко зняв свою кандидатуру;

Голова Верховної Ради, в. о. Президента України Олександр ТУРЧИНОВ

Народився 31 березня 1964 року в Дніпропетровську. Кар'єру у великій політиці розпочав у 1993 році з посади радника Прем'єр-міністра України Леоніда Кучми з питань мікроекономіки. 1998 року вперше обраний народним депутатом України. Отримав депутатський мандат у 2002, 2006, 2007 та 2012 роках. З 2005 по 2007 рік працював Головою Служби безпеки України, потім першим заступником Секретаря Ради національної безпеки та оборони України. З грудня 2007-го по березень 2010 року — Перший віце-прем'єр-міністр України в уряді Юлії Тимошенко.

– прийняли постанову «Про взяття політичної відповідальності за ситуацію в Україні». Верховна Рада доручила Голові парламенту Олександрові Турчинову до формування коаліційного уряду координувати та спрямовувати роботу Кабінету Міністрів, «враховуючи фактичне самоусунення Президента України від виконання своїх повноважень»;

– призначили т. в. о. міністра внутрішніх справ заступника голови фракції ВО «Батьківщина» Арсена Авакова;

– висловили недовіру Генеральному прокурору України Віктору Пшонці;

– прийняли постанову «Про виконання міжнародних зобов'язань України щодо звільнення Тимошенко Ю. В.»;

– 328-ма голосами ухвалили постанову «Про самоусунення Президента України від виконання конституційних повноважень та призначення позачергових виборів Президента України». Народні депутати встановили, що Президент Віктор Янукович у неконституційний спосіб самоусунувся

від здійснення конституційних повноважень та є таким, що не виконує своїх обов'язків. Також парламентарії призначили позачергові вибори Президента України на 25 травня 2014 року;

– призначили члена фракції УДАР Валентина Наливайченка Уповноваженим по контролю за діяльністю Служби безпеки України, Володимира Заману – Уповноваженим по контролю за діяльністю Міністерства оборони України, члена фракції ВО «Свобода» Олега Махніцького Уповноваженим по контролю за діяльністю Генеральної прокуратури України.

23 лютого

– постанову «Про повернення урядової резиденції «Межигір'я» в державну власність»;

– Закон «Про визнання таким, що втратив чинність, Закону України від 7 жовтня 2010 року № 2592-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення їх у відповідність із Конституцією України»;

– постанову «Про покладення на Голову Верховної Ради обов'язків Президента України згідно із ст. 112 Конституції України». Перед ухваленням документа заступник Голови Верховної Ради Руслан Кошулинський констатував правовий вакуум у державі. («У нас жодний закон, який ми зараз ухвалюємо, не має юридичної сили й не працює, бо немає Президента, який це підпи-

сує», – наголосив Руслан Кошулинський.);

– постанови про звільнення Дмитра Табачника від виконання обов'язків міністра освіти і науки України, Леоніда Кожари – міністра закордонних справ, Раїси Богатирьової – міністра охорони здоров'я;

– Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо припинення норм законів, схвалених 16 січня 2014 року»;

– постанову «Про внесення змін до Постанови Верховної Ради України «Про обрання суддів» № 4048-VI від 17 листопада 2011 року». На думку парламентаріїв, прийняття такого рішення має наслідком звільнення нинішнього голови Вищого адміністративного суду Ігоря Темкіжева, якого постановою 2011 року було призначено суддею Вищого адміністративного суду;

– Закон «Про внесення змін до деяких законів України (щодо окремих

питань судоустрою та статусу суддів)». Зокрема, документом внесено зміни до порядку призначення суддів на адміністративні посади. Так, голови місцевих, апеляційного чи вищого спеціалізованого судів та їхні заступники призначаються на посади строком на п'ять років із числа суддів цих судів та звільняються з посад не Вищою радою юстиції, а Верховною Радою України за поданням відповідної ради суддів. Обрання на посаду судді безстроково передбачатиме розгляд профільним парламентським комітетом відповідного подання й прийняття рішення щодо кандидата Верховною Радою;

– Закон «Про визнання таким, що втратив чинність, Закону України «Про засади державної мовної політики». За це рішення проголосувало 232 парламентарії;

– Закон «Про введення мораторію на ліквідацію та реорганізацію закладів охорони здоров'я».

24 лютого

– постанову «Про вшанування учасників збройних конфліктів під час мирних акцій протесту». Нею запропоновано внести пропозицію наступному Президентові України посмертно присвоїти звання «Герой України» цивільним учасникам збройних конфліктів під час мирних акцій протесту в Україні впродовж листопада 2013-го – лютого 2014 року;

– постанову «Про реагування на факти порушення суддями Конституційного Суду України присяги

судді». Згідно з доопрацьованим текстом документа Верховна Рада постановила достроково припинити повноваження та звільнити суддів Конституційного Суду, обраних за квотою Верховної Ради, які визнали Закон № 2222-IV від 08.12.2004 «Про внесення змін до Конституції України» таким, що не відповідає Конституції України (є неконституційним), з займаних посад. В. о. Президента Олександрові Турчинову рекомендується звільнити суддів Конституційного Суду, кандидатури котрих вносилися главою держави. Таку само

рекомендацію подано з'їздові суддів. Також Генпрокуратурі пропонується відкрити кримінальне провадження та притягнути до відповідальності суддів Конституційного Суду, що ухвалювали це рішення в 2010 році;

– Закон «Про внесення змін до додатка № 3 до Закону України «Про Державний бюджет України на 2014 рік». Загальний фонд Центральної виборчої комісії збільшено на 1,96 мільярда гривень для фінансування дострокових виборів Президента України, призначених на 25 травня;

Також цього дня народні депутати вирішили ряд кадрових питань. Зокрема, **призначили Валентина Наливайченка Головою Служби безпеки** (член фракції партії «УДАР») замість Олександра Якименка. Голову Нацбанку Ігоря Соркіна відповідно до поданої ним заяви звільнено. **Головою Нацбанку призначено народного депутата Степана Кубіва** (член фракції ВО «Батьківщина»). Віктора Гвоздя призначено Уповноваженим по контролю за діяльністю Служби зовнішньої розвідки України, розвідувального органу Міністерства оборони України та розвідувального органу спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади у справах охорони державного кордону. **Народного депутата Олега Махніцького** (член фракції ВО «Свобода») **призначено Генеральним прокурором України.**

Генеральний прокурор України Олег МАХНІЦЬКИЙ

Народився 15 березня 1970 року у Львові. З 1997-го по 1998 рік працював слідчим у прокуратурі Франківського району Львова, з 1998-го по 1999 рік – слідчим та старшим слідчим прокуратури Львівської області. Надалі працював юристом, займався адвокатською практикою. У 2003 році – співзасновник та керуючий партнер адвокатського об'єднання «Валько і Махніцький». У 2006 році обраний депутатом Львівської міськради від ВО «Свобода». Народний депутат України Верховної Ради VII скликання.

25 лютого

- постанову «Про уповноваження виконуючого обов'язки Президента України, Голову Верховної Ради України Турчинова О. В. на підписання законів України»;
- постанову «Про призначення позачергових виборів Київського міського голови та депутатів Київської міської ради 25 травня 2014 року». За відповідне

рішення проголосував 331 парламентарій;

- Заяву до Міжнародного кримінального суду про визнання Україною юрисдикції міжнародного кримінального суду щодо скоєння злочинів проти людяності вищими посадовими особами держави, які привели до особливо тяжких наслідків та масового вбивства українських громадян під час мирних акцій протестів

у період з 21 листопада 2013 року по 22 лютого 2014 року. Згідно з текстом документа, Верховна Рада України звертається до цього органу для притягнення до відповідальності в Міжнародному кримінальному суді вищих посадових осіб України, котрі вчинили злочини проти людяності під час мирних акцій протестів громадян, що мали місце в Україні з 30 листопада 2013-го.

26 лютого народні депутати не проводили пленарного засідання, домовляючись про формування коаліції та нового уряду.

27 лютого

- Закон «Про внесення змін до Закону України «Про застосування амністії в Україні» щодо повної реабілітації політичних в'язнів». Ним запроваджено так звану індивідуальну амністію, для усунення негативних наслідків кримінального переслідування відносно 28 осіб виключно з політичних мотивів;
- Закон «Про Кабінет Міністрів України»;
- Закон «Про внесення змін до Закону України «Про центральні ор-

гани виконавчої влади» (щодо приведення його у відповідність до Конституції України);

- Закон «Про внесення змін до Закону України «Про місцеві державні адміністрації» (щодо приведення його у відповідність до Конституції України);
- Закон «Про внесення змін до статті 2 Закону України «Про визнання таким, що втратив чинність Закону України від 7 жовтня 2010 року № 2592-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення їх у відповідність із Конституцією України»;
- постанови про призначення окремих позачергових місцевих виборів (зокрема, Чернівецького, Хер-

сонського, Миколаївського, Одеського, Охтирського, Ніжинського, Сакського, Фастівського, Феодосійського, Нетішинського, Лисичанського, Ровеньківського, Канівського міських голів).

Також народні депутати призначили Арсенія Яценюка Прем'єр-міністром України, прийняли постанову про формування складу Кабінету Міністрів України, а також схвалили програму діяльності уряду. Окремим голосуванням за поданням в. о. Президента Олександра Турчинова Верховна Рада обрала в. о. міністра закордонних справ Андрія Децицу та в. о. міністра оборони адмірала Ігоря Тенюха.

28 лютого

- постанову «Про Звернення Верховної Ради України до держав-гарантів відповідно до Меморандуму про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї»;
- Закон «Про внесення змін до Закону України «Про статус народного депутата України» (щодо скасування пільг). Законодавчим актом скасо-

вано виплати матеріальної допомоги на період працевлаштування; виплати матеріальної допомоги на оздоровлення у розмірі подвійної місячної заробітної плати; виплати у разі виходу на пенсію народному депутату грошової допомоги у розмірі дванадцяти місячних посадових окладів працюючого народного депутата; безкоштовного забезпечення путівками для санаторно-курортного лікування. Крім того, скасовано пільги на оздоровлен-

ня народних депутатів, строк повноважень яких закінчився; право на першочергове поселення в готель; право на безкоштовне паркування автомобіля, а також безкоштовне користування залами офіційних делегацій.

Норму про забезпечення народних депутатів житлом замінено положенням, яке визначає право на отримання щомісячної компенсації для оренди житла або винайму готельного номера в розмірі, встановлено-

му кошторисом Верховної Ради. Список народних депутатів, які отримують компенсації на оренду житла або винайм готельного номера, підлягає щоквартальній публікації в газеті «Голос України» та щомісячно оприлюднюється на сайті Верховної Ради України;

– постанову «Про вдосконалення діяльності органів доходів і зборів». Верховна Рада рекомендувала Кабінету Міністрів при реформуванні системи центральних органів виконавчої влади ліквідувати Міністерство доходів і зборів України та утворити центральні органи виконавчої влади у сфері податкової та митної політики;

– Закон «Про внесення змін до Закону України «Про вибори Президента України» (щодо техніко-юридичного вдосконалення виборчого

процесу). Комплексний документ підготовлено членами Комітету з питань державного будівництва та місцевого самоврядування;

– Закон «Про внесення змін до статті 90 Закону України «Про вибори Президента України». Передбачено, що окружні виборчі комісії мають утворюватися не пізніше як за сорок днів до дня виборів за поданнями кандидатів на пост Президента України, які вносяться до Центральної виборчої комісії не пізніше як за сорок п'ять днів до дня виборів;

– постанову «Про висловлення недовіри Національній раді України з питань телебачення і радіомовлення за результатами розгляду звіту за 2013 рік»;

– Закон «Про реабілітацію осіб на виконання рішень Європейсько-

го суду з прав людини». Згідно з ним реабілітованими вважаються особи, засуджені судами в період із 01.02.2010 р. до 01.03.2014 р. за вчинення злочинів, передбачених статтями 191 «Привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем», 364 «Зловживання владою або службовим становищем», 365 «Перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу» та 367 «Службова недбалість» Кримінального кодексу України. Умовою реабілітації й автоматичного поновлення в усіх правах є рішення Європейського суду з прав людини про порушення стосовно цих осіб статті 18 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

21

2 березня

На закритому пленарному засіданні Верховна Рада ухвалила:

– постанову «Про підтримку Збройних Сил України, інших військових формувань України». Від імені народу України Верховна Рада висловила повну солідарність та всебічну підтримку Збройним Силам України, які готові стати на захист нашої Вітчизни, усьому особовому складу – від міністра до рядового. Також парламентарії «беззапечно схвалили» рішення РНБО, ухвалені 1 березня 2014 року, про приведення Збройних Сил у

повну бойову готовність. Крім того, народні депутати доручили Кабінету Міністрів «вжити негайних заходів з покращення матеріально-фінансового забезпечення всіх потреб Збройних Сил, пов'язаних із захистом України, її суверенітету та територіальної цілісності»;

– постанову «Про Заяву Верховної Ради України», у якій наголосили на неприпустимості територіальних претензій до України та підтвердили гарантії захисту основоположних прав і свобод усіх громадян, які проживають на її території, в тому числі права на вільне

використання мови, свободу віросповідання та світогляду;

– постанову «Про Звернення Верховної Ради України до парламентів держав-гарантів безпеки України та міжнародних організацій». У зв'язку з військовими діями Російської Федерації проти України Верховна Рада закликала парламенти держав-сторін Будапештського меморандуму та міжнародних організацій направити спеціальні моніторингові місії для ознайомлення з реальним станом справ в Україні, а також надати необхідну допомогу з охорони ядерних об'єктів в Україні.

4 березня

Верховна Рада ухвалила постанову «Про утворення Тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради України з підготовки проекту закону про розвиток і застосування мов в Україні». За таке рішення проголосували 275 парламентаріїв.

Головою ТСК обрано заступника Голови Верховної Ради Руслана Кошулинського. Згідно з текстом постанови до 11 березня ТСК уже має подати на розгляд парламенту проект закону про розвиток і застосування мов в Україні. Втім, Голова профільного Комітету з питань культури і духовності В'ячеслав Кириленко підкреслив, що Венеціанська комісія не зможе надати свого висновку до проекту в такі стислі терміни.

На початку пленарного засідання Олександр Турчинов прокоментував слова представника Російської Федерації на засіданні Ради Безпеки ООН, що російські війська введені в Автономну Республіку Крим за зверненням Віктора Януковича.

За словами Олександра Турчинова, Генеральна прокуратура нині проводить слідство щодо масових убивств [під час протестних акцій. – Ред.].

– Одним із головних фігурантів у цих справах є экс-президент України Віктор Янукович. Саме тому Генеральна прокуратура буде звертатися до Російської Федерації, де перебуває экс-президент, з вимогою його екстрадиції до України, – підкреслив Голова Верховної Ради.

Він наголосив: відповідно до Конституції та законодавства України тільки Верховна Рада може приймати рішення про введення іноземних військ на територію нашої держави.

На пленарному засіданні народні обранці також ухвалили за основу проект закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо уточнення обліку та реєстрації платників податків». Зокрема, вони виключили зі статті 170 речення «у випадку, якщо особа має право постійного проживання

на території іноземної країни, вона вважається такою, що не проживає в Україні». Це була так звана «поправка Віталія Кличка», яка, на думку окремих юристів, могла завадити лідеру фракції УДАР брати участь у виборах Президента, бо він має дозвіл на проживання в США та Німеччині.

Народні депутати прийняли рішення створити ТСК з питань підготовки законопроекту про внесення змін до Конституції України. Головою обрали члена фракції ВО «Батьківщина» Руслана Князевича, заступником голови – представника фракції Партії регіонів Валерія Писаренка. Комісія планує подати напрацьований проект закону на розгляд сесійної зали до 15 квітня.

Крім того, Верховна Рада 280 голосами ратифікувала Меморандум про взаєморозуміння між Україною та Європейським Союзом для надання нашій державі макрофінансової допомоги в розмірі до 610 мільйонів євро.